

Narodni Socijalist

Uredništvo je v „Narodnem domu“, I. nadstropje.
Upravništvo na Marjinem trgu št. 8. — Telefon št. 44.

Dopisi naj se frankirajo. — Rokopisi se ne vračajo.

Izhaja vsako soboto.

„Narodni Socijalist“ velja v Ljubljani in po pošti:
celo leto naprej . . . K 16.— četrt leta . . . . . K 4.—
pol leta . . . . . K 8.— en mesec . . . . . K 1.50

Oglase se računa po porabljenem prostoru in sicer 1 mm visok
ter 45 mm širok prostor za enkrat 40 v, za večkrat popust.

Posamezna številka velja 40 vinarjev.

Začasna ustava.

II.

(Načela in kritika.)

V članku, ki ga je prinesla zadnja številka „Narodnega Socijalista“ smo se izrekli proti temu, da bi začasna ustava prišla v pretres sedanjem „Narodnem predstavništvu“, ker to ni za to kompetentno in ker se bojimo, da bi slabe strani začasne, v sili in za silo na hitro sestavljene ustave ne prešle tudi v končno ustavo. Začasni ustavi se namreč pozna hitrica. Začasna ustava kaže, da njeni avtorji niso imeli mnogo časa, da bi razne važne določbe dobro premislili, niso imeli časa, da bi se ozrli po ustavah demokratičnih držav po svetu in tudi v novejši literaturi predlaganih ustavnih naprav, kakor jih zahteva naša demokratična doba s svojimi vrtilinami in slabostmi niso upoštevali, ali o kakem upoštevanju v predležeči začasni ustavi vsaj nobenega sledu ni. V začasni ustavi pogrešamo osnovnih načel, ogrodja, na katero bi se nizale posamezne postavne določbe.

Vsakemu mislečemu človeku je jasno, da prinaša demokracija s seboj poleg nespornih vrtilin tudi mnogo nerazveseljivih pojavov. Spomnimo se le na demagoštvo, ki ima danes prosto polje in da se za demagoštvom skriva lahko tiranija in diktatura je znano. Ljudska volja je sveta, najvišji zakon. Da! Toda katera volja ljudstva, ker ljudstvo nima enotne volje in dostikrat je volja enega celega dela ljudstva volja enega samega absolutista — demagoga. Kako brzdati takšne svobodo ogrožajoče pojave? Tudi za te posledice demokracije mora predvidevati ustava učinkovita sredstva, ker brez svobode ni demokracije. Ne pozabimo, da vidijo Anglosasi jamstvo za svobodo v ovirah, ki se stavljajo samovolji vlade, vlade, ki je vendar izbrana iz ljudstva, tedaj gotovo demokratična. V demokratični ustavi mora biti možnost odpora proti demokraciji, pravi Mill. Ustava mora biti takšna — da ne bo nihče dobil apetita po absolutističnosti, oziroma, da

bi takemu hotenju ne mogel zadostiti. Zopet na drugi strani pa mora biti poskrbljeno za to, da državnega kolesa ne bo nihče mogel v škodo države zavirati.

Konkretno gre za to: ali vsebuje naša začasna ustava določbe, ki bi zaščitile, da bi mogla kakšna slučajna večina v narodnem predstavništvu sprejeti zakone, ki bi bili večini naroda škodljivi. Pravim, slučajna večina kajti: v parlamentih, kojih člani so voljeni s proporcionalnim volilnim sistemom se često pojavljajo slučajne večine kot opozicija proti resnični večini in ki strmoglavljajo vlade resnične večine in na to rohnijo nekoliko časa absolutistično, da naposled propadejo same v sebi, dostikrat vsled prepira radi moči v vladi. Kako se braniti proti samovolji takšne večine in kako se braniti proti samovolji prave toda vsled moči zaslepljene večine. Kje so brzde?

Po začasni ustavi naj bi bil brzda samovolje kralj. Člen 44. pravi: „Nikak zakon ne velja, dokler ga kralj ne proglasi.“ S tem je dana kralju možnost, da prepreči, da bi ta zakon, ki ga je sprejelo narodno predstavništvo, stopil v veljavo. Možnost zadržanja demokracije je dana faktorju, ki bi moral postati v resnici izven političnih bojev strank. Zdi se nam, da to ni oportuno, ker se kralj z ozirom na nagibe, ki so narod pripravili do tega, da se je izrekel za Karadjordjeviče, ne sme na noben še tako nedolžen način zavlačevati v strankarske spore, ker sicer bi prenehal biti to, kar je danes celokupnemu narodu, namreč svet simbol narodovega hotenja in narodove volje in njegovega odločnega boja za svobodo in ujedinjenje. Če bi nam ne bil to, tedaj bi si pač ne mogli razlagati, da so bili danes v dobi republikanskih vladnih oblik za kraljestvo tisti, ki so bili preje pravi revolucijonarji in da so bili za republiko poleg načelnih republikancev prejšnji habsburgovski petolizci. Ti so bili za republiko in proti kraljevini, ker niso nikdar imeli v sebi hrepenenja po ujedinjenju in so še

sedaj proti temu hoteč federalizem in zato jim Karadjordjeviči niso bili nikdar zvezda vodnica, kakor so bili jugoslovanskim predvojnim in medvojnim revolucijonarjem v njihovem neizprosni delu za uničenje habsburškega gospodstva in za dosego ujedinjenja. Tem zadnjim je volitev Karadjordjevičev za kralja viden znak njihove popolne zmage nad Habsburžani. Zato smo za Karadjordjeviče, toda pri tem ne pozabljam, da zato demokracija ne sme niti najmanjše utesnitve utrpeti. Utesnitev bi bila, če bi se določilo, da naj kralj odloča o biti ali ne biti zakonov. Vsak od narodnega predstavništva sprejeti zakon dobi kraljevi podpis v znak, da je zakon postavil celokupen ujedinjeni narod. Nikakor pa nečemo, da bi se kralja izrabljalo kot brzdo za nebrzdano demokracijo. To bi pa bil kralj tudi, če bi bilo njemu prepuščeno sklicevanje in zaključevanje sej Narodnega predstavništva. Tudi v tem slučaju se mora kralja obvarovati odija in ustanoviti se mora, da se Narodno predstavništvo na gotov dan samo sestane in se pred potekom gotove dobe ne more zasedanje zaključiti. Sestano Narodno predstavništvo se pa odvarja in po preteku gotove dobe zaključuje s prestolnim govorom, ali pa v ministrskem svetu s kraljevo poslanico ali ukazom.

Če naj tedaj nima biti kralj sicer potrebna brzda, kako naj se za to zadnjo poskrbi. Nato odgovoriti ni lahko in zato je ravno študij velepotreben in nikakor ne gre, da se ustava na hitro dela.

Zločinstvo.

Ententa zahteva od naše države osem milijard vojne odškodnine. Teh osem milijard bi morala plačati Jugoslavija kot vojno odškodnino ententi, dočim bi dobila Srbija od premagancev v vsem samo eno milijardo in pol vojne odškodnine. Na ta način bi morala Srbija ki se je borila na strani entente in ki je bila od sovražnikov skoraj popolnoma

uničena, kot zmagovalka plačati ententi vojno odškodnino! Gospoda v Parizu je mnenja, da je dobila Srbija z bivšim avstro-ogrskim ozemljem „in natura“ vojno odškodnino, toda ta gospoda ne pomisli, da so bile naše dežele in še posebej Slovenija ožje vojno ozemlje, kjer so izropali Nemci in Madžari vse, kar se jim je zdelo potrebno. Istra in Dalmacija ste bili tik pred uničenjem. Ljudstvo ob Adriji je umiralo lakote. Nemci in Madžari so internirali na tisoče naših ljudi, jih vlekli v razna taborišča, kjer so umirali od lakote, epidemije in drugih grozot, ki so vladale v taboriščih. Imetje mnogih naših ljudi je bilo zaplenjeno ali pa uničeno. Tisoči in tisoči zvestih Jugoslovancev so bili obešeni ali ustreljeni, doma pa so ostale uboge vdove in zapuščeni otroci. Znana so grozodejstva, ki so jih delali v Bosni, Dalmaciji in drugod avstrijski krvniki.

Medtem ko so trpeli naši ljudje na svoji lastni zemlji, so se borili tisoči naših prostovoljcev na strani entente, ki je proglasila, da se bori za našo zmago. Sovražnik je preganjal doma njihove svojce, plnil njihovo imetje in jih razglasil za veleizdajalce. Vsega tega se ti junaki niso ustrašili, ampak so šli v boj proti sovražniku jugoslovanske domovine. In sedaj, ko se vračajo ti junaki na svoje deloma uničene domove, v pomanjkanju in bedi, hoče ententa, za katero so se borili, da plačujejo njej še vojno odškodnino! Ona ententa, ki je v sili izjavila, da se bori za svobodo malih in preganjanih, hoče sedaj njihovo nesrečo in počasno smrt v siromaštvu! Ali ni to zločinstvo, kakršnega je zmožen le brezsrčni, sebični kapitalist?

Naša mlada država, ki bo trpela še cela desetletja na ranah, ki jih ji je zadal sovražnik, ne bi mogla prenesti te nesreče, ki se ji obeta iz kapitalističnega Pariza. Stotisoči invalidov, sirot in ogroženih eksistenc ključajo na pomoč mladi državi, ki ne bi zmogla tega ogromnega, za državo naravnost uničujočega, finančnega bremena. Če se to zgodi, tedaj je naša država gospodarsko bolj udarjena, nego največja so-

Pomoč alkoholikom in njih svojcem!

Alkoholizem je socialno zlo, v dvojnem pomenu besede. Prvič zato, ker to ni le bolezen posameznikov, marveč človeške družbe kot take in drugič, ker se da ta bolezen ozdraviti edino le s socialnim delom, ki ga ne morejo vršiti samo posamezniki marveč se ga mora oprijeti po svojih organih ljudi najmočnejši družabni organizem država.

Naša javnost vidi v pijancu brezčastnega in delomrznega človeka, ki bi lahko opustil brezumno uživanje alkohola ko bi le hotel. Alkoholizem je po njenem mnenju le privatna zadeva vsakega posameznega in zato se ne briga veliko zanje.

Ta sodba je krivična. Med skrbstvom za slepce, gluhone, pohabljen in jetične ter skrbstvo alkoholikov obstoji važna razlika. Medtem ko prvi prosijo pomoči, je drugi največkrat odklanjajo, ker ne vidijo, ali nočejo videti svoje nesreče in nesreče svoje družine. Alkoholika je treba učiti, da spozna svojo bolezen, vzgojiti mu

je treba voljo k rednemu in zmernemu življenju. Izpodbiti se mu mora dobra vera in zaupanje v pivske tovariše, ki ga odtegujejo družini in dostojnemu družabnemu življenju.

Da pritegne te naloge svoj delokrog — kamor tudi po vsej pravici spadajo — ter jih po svojih močeh kar najpopolnejše reši, je Deželna vlada za Slovenijo z naredbo z dne 22. maja 1919 ustanovila pri poverjeništvu za socialno skrb poseben Protialkoholni oddelek. Ta oddelek skrbi za alkoholike in člane njihovih družin med drugim:

a) kot posvetovalen in posredovalen organ,
b) s tem, da skrbi za pravno varstvo družinskih članov alkoholikov, zlasti otrok in
c) za zdravljenje alkoholikov.

V interesu javnosti je, da vsi dobro misleči podpirajo urad, ki upravlja socialno skrb alkoholikov. V Ameriki, Angliji, Švici, Nemčiji, Belgiji itd. vzdržuje zasebna človekoljubnost že več let s prav lepimi uspehi nad 400 takih uradov. Tudi pri nas bi bilo nujno potrebno, da se javnost zainteresira za naloge, ki jih ima državni protialko-

holni urad, ker bo mogel edino le tedaj doseči zaželjene uspehe, ako ga bo občinstvo v njegovem delovanju primerno podpiralo. Zato hoče podpisani urad v naslednjem opozoriti javnost na svoj delokrog, da bo vsakdo vedel, kdaj naj se obrača nanj.

Protialkoholni oddelek nastopa predvsem kot posvetovalen in posredovalen organ za alkoholike, člane njihovih družin, kakor tudi za prijatelje treznosti. Žene, otroci, bližnji sorodniki in prijatelji, ki bi radi pomagali revežu, vdanemu alkoholu ter ga pripravili zopet k treznemu in rednemu življenju naj se zglašajo pisмено ali ustneme pri tem uradu za svet in morebitno pomoč. Ta urad ima nalogo posredovati v sporih med alkoholikom in njegovo družino, da se poravnajo na lep način brez hrušča in trušča, brez sodnije in brez nepotrebnih stroškov. Stranke, ki se iz umljivih razlogov sramujejo iskati v teh zadevah kje drugje pomoči, se pri tem uradu lahko zaupno zglasijo, ker ostane njihova zadeva tajna.

V slučaju, kjer posredovanje ne bi uspelo ter so družinski člani zlasti otroci alkoholika potrebni posebnega

pravnega varstva jim bo Protialkoholni oddelek tako varstvo preskrbel in zasigural. To velja zlasti za mladoletne otroke, ki so v nevarnosti, da jim njihov oče ali mati, ki sfa vdana alkoholu, zapravita vse premoženje tako, da za njihovo vzgojo ne bi ostalo potrebnih sredstev. Zato bo ta urad na zahtevo izposloval, da se postavi takim otrokom dober varuh, oziroma, da se oddajo v primero vzgojevališče. Ravnotako se bo na zahtevo poskrbelo, da se postavi alkoholik-zapravljevec pod kuratelo. V interesu svojcev alkoholikov bo ta urad posredoval, da prepreči ločitev zakonskih, ali na izrecno željo žene oziroma moža, da isto pospeši.

Enako bo Protialkoholni oddelek posredoval tudi, da se pogodbe sklenjene v pijanosti razveljavijo, kolikor je to v okviru zakonitih določb možno.

V delokrog tega urada spada nadalje posredovanje, da se delamrznice, alkoholu vdane osebe spravijo v poboljševalnico oziroma po potrebi tudi v prisilno delavnico.

Važna je tudi naloga protialkoholnega oddelka, da skrbi za zdrav-

vražnica entente, poražena Nemčija. — Zakaj ne plača osvojena Alzacija-Lorena vojne odškodnine? Zakaj hočejo gospodje v Parizu samo nam naložiti vojno odškodnino? Hočejo nas uničiti v gospodarskem oziru, ker nas politično ne morejo. Gotovo je, da ima sovražna Italija tudi tu svojo veliko besedo.

Celokupni jugoslovanski proletarijat mora energično protestirati proti temu zločinu. Zaklicati mora, da jugoslovanski narod ne premore tega bremena, ki bi uničil ves naš nadaljni gospodarski razvoj. Iz političnega suženstva ne smemo in nečemo pasti v gospodarsko sužnost! Treba je, da se združimo vsi, ki ljubimo svojo domovino in hočemo živeti v njej, kakor se spodobi poštemu človeku, ki se preživlja od svojega dela, treba je, da povzdignemo svoj milijonski glas proti enemu največjih zločinov, ki ga namerava storiti kapitalistična ententa na našem narodu! — Mi ne moremo in nečemo plačevati vojne odškodnine ententi, ker smo se borili za njene cilje, za svobodo ponižanih in razžaljenih, ker smo trpeli in še trpimo vse grozote svetovne vojne.

A. L.

Narodno-stanovska organizacija železničarjev.

Ali imamo mi pravico do obstoja? Socijalni demokrati imajo na nas strašno jezo. Zovejo nas žolto organizacijo, kakor da bi mi bili kak izmeček proletarstva, ki ni vreden obstoja, ki povsod ovira delo rdeče internacionale. Predbacivajo nam, da smo privešek liberalnega meščanstva, odvisni od milosti vladajoče gospode. Nikdar in nikjer pa ne morejo podpreti svojih trditvev z dejanskimi dokazi. Ko bi socijalni demokrati, namesto da mečejo blato na nas, trezno mislili in preiskavali, kako je prišlo do ustanovitve „Zveze jugoslovanskih železničarjev“ in v novejši dobi do ustanovitve „Saveza srbijanskih železničarjev u Beogradu“ in „Udruženja železniških službenikov SHS v Sarajevu“, prešli bi do prepričanja, da so morali biti dani gotovi pogoji, da je moglo priti do tako imponujočega združenja vseh jugoslovanskih železničarjev.

Ako je kako društvo nepomembno in ne dosega svojega smotra, neha njegovo delovanje avtomatično, neha tem prej, ako sporedno deluje še drugo društvo, kakor v našem slučaju socijalnodemokratična frakcija. Ako pa kaka ideja zamore prenašati konkurenco socijalno-demokratične stranke in njene nauke, in v hudem boju proti njej ne omagovati ampak zmagovati, tedaj pač začne resen človek vsaj teoretično razpravljati in razmišljati, kako je to mogoče, kje so tiste sile, ki držijo to maso skup, ki se zbira pod gotovimi idejami.

Poglejmo eno desetletje nazaj. — Hudi narodni boji so divjali po naši

ljenje alkoholikov. Ta točka obsega zdravljenje doma s tem, da se odpravi iz alkoholikove hiše ves alkohol, da se družinski člani alkoholika poučijo, kako da morajo vplivati na slednjega z zgledom ali na kak drug način, da je s tem, da se pivcu v prostem času pomaga do primernega duševnega razvedrila ter se tako odtegne priliki za pijančevanje. Drugič pa spada tu sem oddaja alkoholikov v zdravilišče. Dokler se ne ustanovi za alkoholike posebno zdravilišče, bo treba za zdravljenje te vrste pacientov ustanoviti vsaj pri eni izmed že obstoječih bolnišnic poseben oddelček.

To je kratko delokrog na novo ustanovljenega Protialkoholnega oddelka kolikor se tiče neposredno alkoholikov in članov njihovih družin. Ker je alkoholizem brez dvoma naše največje narodno zlo, je gotovo dolžnost vsakega poštenega Slovenca in Jugoslavana, da po možnosti sodeluje pri delu za stremenje našega naroda. Ako pa kdo ne more ali noče pri tem sodelovati, naj vsaj ne ovira pri delu onih, ki vrše v tem oziru svojo narodno dolžnost. — Protialkoholni oddelček pri poverjeništvu za socijalno skrbstvo.

domovini. Nemški kapitalisti združeni z nemškim imperijalizmom so napeli vse sile, da zavladajo nad nami, da vresničijo svoj sen in pridobijo nadvlado na vzhodu in prosto pot na jugu do morja. Preko naših trupel naj bi šla svojo pot njih zmagovita ideja. Niso bili izbirčni v sredstvih, niso poznali nobene sentimentalnosti, bila je to kruta sila, ki ni samo kazala pesti, ampak je tudi kruto udarila po vsakem, ki bi se ji upal staviti v bran. Nadštevilno prebivalstvo v nemških krajih se je preseljevalo v naše kraje in izpodrinjalo domačine iz lastne zemlje. Na lastni zemlji so nam jemali kruh in naše ljudi lačne in raztrgane podili v tuji, mrzli svet. Kruha je imela naša domovina dovolj, pa ne za lastne ljudi, tuji so se vsedali k mizi in slovenski proletarec je moral v lastni domovini pobirati drobtine, ki so padale iz bogato obložene mize tujčeve.

In naš proletarec je videl kako je brezpraven, ne le brezpraven kot proletarec, ampak brezpraven kot jugoslovanski proletarec. On ni našel podpore nikjer, nemški proletarec mu je od ene strani odjedal kruh, od druge strani pa mrzil, ker ga je imel za nekaj manjvrednega. Ni bil temu kriv samo kapitalističen ustroj današnje družbe, na kar se socijalni demokrati vedno izgovarjajo, ako se jim dokaže kako nepravilno delovanje. Kako je bilo mogoče, da so na primer v obmejnih krajih naše domovine socijalni demokrati pri ožjih volitvah dosledno volili kandidate nemške buržoazije? Med tem ko naša politika gotovo ni nikdar zasledovala proletarijatu tako sovražna pota, kakor nemška buržoazija. Tukaj vidimo čisto natančno jezo nemških „internacionalnih“ socijalnih demokratov nasproti jugoslovanskemu plemenu. Bila je to politična in obenem iz gospodarskih razlogov izvirajoča mržnja nemških socijalnih demokratov proti nam. Nemško-avstrijski socijalist in socijalni demokrat dr. Karl Renner sam pravi: „Narodnostno vprašanje more biti pod dani pogoji ravno tako važno krušno, to je socijalno vprašanje, kakor je razredno vprašanje“. In ti pogoji so bili pri nas dani. Proletarec ni bil enak proletarcu. Proletarec nemškega rodu je bil čisto nekaj drugega, nego proletarec jugoslovanskega rodu. Proletarec jugoslovanskega rodu je bil manjvredno bitje, ki je bil na potu vsem. V tej zadregi, od vseh zaničevan in tlačjen, se je začel jugoslovanski proletarec ozirati okoli sebe in videl, da živijo okoli njega ljudje sorodni, istega jezika, iste oblike in istih socijalnih potreb.

Da so se začeli zbirati najprej naj-inteligennejši sloji našega jugoslovanskega proletarijata, jugoslovanski železničarji, je umevno. Tisti, ki je v stanu misliti, najprej spozna, kje ležijo vzroki njegove revščine, kje je iskati vir vsega zla. In tako se je ustanovila že pred 10. leti „Zveza jugoslovanskih železničarjev“.

Njeno ustanovitev zahvaljujemo eni od mnogoštevilnih in težkih zmot Karla Marxa v „Komunističnem manifestu“. „Delavec nima domovine“ pravi Karl Marx. Kakor je bil socijalni in gospodarski razvoj ves drugačen, kakor ga je prerokoval Marx, tako se v istini tudi ni obneslo geslo in prerokovanje, da „delavec nima domovine“. Naš jugoslovanski proletarijat se ne da primerjati v tem oziru proletarijatu velikih kulturnih narodov. Pri nemških in angleških proletarcih je velika večina rojena v velikih mestih in industrijskih centrih. Kjer je delal oče, dela sin in bo delal vnuk. Je mogoče, da izgubijo ljudje, rojeni in vzgojeni v takem okolišju, čut za domovino, za rodno zemljo. Oni poznajo le delo in tvornice, ki jih ne vežejo s srcem na rodna mesta. Pa tudi pri teh narodih se ne dogaja, da bi izumrl čut za domovino. Je mogoče, da zamre domovinski čut pri enem ali drugem, a velika večina ga goji in ne pozabi sorodstva z ljudmi istega jezika in z zemljo, ki ga živi. Najboljši dokaz, da govorim resnico, je doprinesla sedanja svetovna vojna. Angleški kakor nemški delavec sta šla navdušeno v boj vsak za svojo domovino. Vidi se, da je bil razvoj ravno nasproten, kakor si ga je zamislil Karl Marx. Marx je podcenjeval narodnost kot socijalno

tvorno silo, ki se je razvila tako, da nadkriljuje dancs celo druge socijalne sile in je brez nje vsako socijalno delo otežkočeno, če ne naravnost onemogočeno.

Naš jugoslovanski proletarec ni rojen v velikih mestih, ne v velikih industrijskih centrih, rojen in vzgojen je v jugoslovanski vasi. Vse njegove srčne želje se stekajo k revni domači koči, k livadam in travnikom, kjer je preživel svojo srečno mladost. Tam govorijo jezik mu znan in drag, tam pojejo pesmi, ki so njemu mile in ljube. In ako ljubi svojo domovino nemški proletarec, ki je vzrastel med dimniki in ropotanjem strojev, tembolj bo ljubil svojo domovino jugoslovanski proletarec, ki je srkal v mladosti njen sveži zrak.

Ljubezen do domovine je toraj resnična, obstoji v istini, ni to nikaka domišljija posameznih šovinistov ali kak prikaz kapitalistične družbe. In ker obstoja v resnici, sega tako globoko v ves razvoj človeške družbe. Pokazalo se je, da je skupen nastop proletarijata, ki je na različni kulturni stopinji, nemogoč. Ta skupen nastop bi rodil novo socijalno zlo in sicer za proletarce, ki pripadajo narodu, ki ni kulturno na taki višini kakor sosedni narod. Nemški narod, stoječ nedvomno na visoki kulturni stopinji, ima veliko nadprodukcijo inteligentnega in kvalificiranega proletarijata. Nemci so preskrbovali ta svoj proletarijat, ker ni bilo več kruha v domovini, v naših krajih, torej v krajih kulturno manj razvitega naroda.

Naravna posledica tega je bila izpodiranje našega človeka iz dela na domači zemlji. Našemu narodu na ta način ni bilo mogoče doseči boljših mest in s tem boljših življenjskih pogojev. Razvilo se je to nezdravo razmerje, da smo imeli dve plasti proletarijata, gospodujočo plast, to so bili tuje, in hlapčevsko plast, to so bili domačini. Delovala je sicer pri nas internacionala, ter v besedah lepo družila proletarce, praktično v resničnem življenju pa ni mogla napraviti, da bi se bili ti dve plasti proletarijata tudi socijalno izjednačili.

Tako so se zazvile pri nas nezdrave socijalne razmere in bilo je potrebno, da se ukrene nekaj, da bo naš delavec zamogel doseči iste življenjske ugodnosti, kakor jih je užival delavec tujih narodov. To so glavni razlogi, zakaj se je ustanovila organizacija na narodni podlagi. Pogoji so bili taki, da je postalo narodno vprašanje ravno tako važno krušno vprašanje, kakor je to razredno vprašanje.

Bilo je torej neobhodno potrebno, da se zruši in odpravi ta nezdravi položaj. Brez rešitve narodnega vprašanja ni mogoče misliti na rešitev socijalnega vprašanja. Teoretično se da narodnost hitro rešiti in so jo socijalni demokrati tudi enostavno rešili v erfurtskem programu. Kakor pa večina njihove teorije ne odgovarja razvoju in praktični izpeljavi, tako je njihovo narodnostno vprašanje ostalo samo programatično rešeno, v praksi pa je ostalo nerešeno. In to nalogo smo prevzeli, da rešimo za naše ljudi narodno vprašanje praktično in tako odstranimo veliko zapreko, ki nam je dosedaj zabranjevala lotiti se socijalnega vprašanja za naše delavstvo. Z rešitvijo narodnega vprašanja samo na sebi pa je pridobil naš socijalni položaj v splošnem. Vsemu jugoslovanskemu železničarstvu se izboljša gospodarski položaj s tem, da narodnost ni več ovira napredovanju, da odločuje o napredovanju le sposobnost in delo. Pogoji za ustanovitev narodnih organizacij so bili dani, delo v njih je bilo in je nujno potrebno. Odrvnili smo od naših ljudi veliko gorja, priborili mu narodno enakopravnost. Delo naše še ni dovršeno, pridejo sedaj socijalna vprašanja in trdno upamo, da bomo našemu trpinu delavcu, jugoslovanskemu železničarju, izvojevali tudi socijalno enakopravnost.

Organizirajte se v N. S. Z.!
V organizaciji je moč!

Politične vesti.

Nemčija podpisala mirovno pogodbo. Na dan obletnice sarajevskega atentata se je podpisala mirovna pogodba med entento in Nemčijo. Dne 28. junija ob 16. uri je Nemčija podpisala mirovno pogodbo po svojih pooblaščenih Müllerju, Bellu in Lehnertu. Podpis mirovne pogodbe z Nemčijo se je izvršil v veliki zrcalni dvorani Versajlskega gradu na bronastozlati mizi Ludovika XV. Zgodovinski trenotek, kateremu je prisostvovalo tudi mnogo povabljenih francoskih, angleških in ameriških politikov. Med njimi je bil general Foch. „Temps“ poroča nekatere podrobnosti: „Svečanost podpisa miru se je izvršila na zelo priprost način. Na versajlskem dvorcu ni bilo okraskov. Zjutraj so overovili pooblastilo na novo došlih nemških delegatov. Ob polu 5. je dospel Clemenceau in zasedel ob glavni mizi mesto kot predsednik. Wilsona so pozdravljali navzoči z diskretnim ploskanjem. Stisnil je roko Clemenceauju in drugim uglednim članom raznih delegacij ter se vsedel ob desni strani francoskega predsednika. Ob 16-10 je ob napeti tišini vstopila petorica nemških pooblaščenec, katero je uvedel v dvorano starosta podvornikov ministrstva za zunanje stvari, in ki so zasedli svoja mesta ob koncu mize poleg japonskih delegatov.

Bilo je ob 16-10, ko je predsednik Clemenceau vstal in otvoril sejo. Nato je imel kratek nagovor, kjer je izvajal v glavnem naslednje:

Med vladami aliiranih in asociiranih držav ter nemško vlado je dosežen sporazum. Besedilo, katero se vam bo predložilo v podpis, je popolnoma enako onemu, ki je bilo izročeno nemškemu gg. delegatu. Prišel je trenotek, ko je treba izmenjati podpise. Iz teh podpisov izvira nepreklicna obveznost, izpolniti pošteno, zvesto in brez pridržka vse dolžnosti, ki jih nalaga mirovna pogodba. Čast mi je torej, pozvati gg. delegate, ki predstavljajo vlado nemškega cesarstva, da blagovoljno podpisati.

Tedaj so se nemški pooblaščenec dvignili s svojih sedežev, pristopili k mali mizici sredi dvorane, na kateri je ležal izvod mirovne pogodbe ter podpisali dokument drug za drugim. To se je izvršilo brez najmanjšega pripetljaja. Nato so podpisale pogodbo posamezne delegacije vseh aliiranih in asociiranih držav po vnaprej določenem redu.

Podpisovanje je bilo končano ob 16 uri 45 minut. V tem trenotku so se začeli prvi strel salve iz topov; 101 strel je oznanil, da je mir sklenjen. Nato je povzel besedo zopet Clemenceau, ki je slovesno proglasil, da je mir med aliiranimi in asociiranimi državami sklenjen ter zaključil sejo.

Sedanja Nemčija je podpisala mir v onem starem versajlskem dvorcu, kjer je leta 1871. zmagovita Nemčija svečano diktirala poraženi Franciji svoje mirovne zahteve. V soboto se je istotam odigral zadnji akt velike in krvave drame. Pariz, zahrepenjeni cilj nemških vojskovedil, je postal Canossa nemški diplomaciji. Še pred enim letom so se Nemci za trdno nadejali, da zmagovito vkorakajo v Pariz in so bili ponosni na čudeže „debele Berte“, ki je iz oddaljenosti 120 km bruhala pogin Parizu in njega prebivalstvu. Iz vrst zmagopojne nemške diplomacije so se čule besede o „trdem miru meča“. Predstavniki tedanje Nemčije tedanjega svetovnega nemškega imperija so izginiili v morju pozablenosti, a na njih mesto stopajo v Parizu na pozornico drugi glumači, ki naj odločajo usodo narodov.

„Berliner Börsenzeitung“ piše k podpisu mirovne pogodbe: Ne vemo, kdaj pride dan, ko bomo lahko govorili drugače. Pride pa gotovo, ker tuja volja more vladati le začasno nad 80 milijoni ljudi. — Pariška mirovna konferenca bo rodila nove vojne. Nasilje in kapitalizem more roditi le gorje.

Verujemo, da ne bo nič. Socijalni demokratje so že zdavnaj spoznali, da strokovnim organizacijam narodno socijalnega delavstva s stvarnim kritičizmom ne morejo do živga in se zato poslužujejo najnesramnejših sumničenj. V svojem klavernem glasilu „Delavec“ z dne 21. p. m. pojejo staro, a zelo obrabljeno pesem, da je Narodno-socijalna Zveza privesek liberalcev, oziroma JDS. Vse dosedanje delovanje Narodno-socijalne Zveze dokazuje, da to ni res in da je NSZ popolnoma samostojna zastopnica delavstva in ima pred seboj izključno le koristi svojega članstva. V vseh mezdnih bojih in drugih socijalnih vprašanjih smo se najodločneje borili — večkrat še mogoče odločneje kot soc. demokratje — za koristi neposedujočih proti domačim in tujerodnim kapitalistom. Če pa soc. demokratje navzlic vsemu še vedno mislijo, da delamo z judeževimi srebrnjaki JDS, katere načelni nasprotniki smo, prosto jim.

Delavstvo samo spoznava, kje so njegovi resnični prijatelji in odločni zagovorniki, zato z vsakim dnem v večjem številu pristopa k NSZ in če je to soc. demokratom všeč, ali ne. Soc. demokratičnih praznih besedi o liberalnem podkupovanju bo samo ob sebi konec, ker praznemu sumničanju brez dokazov, nihče ne veruje. Kar se Litije tiče, se soc. demokratje lahko sami prepričajo pri blagajniku NSZ v Litiji, da smo do danes izplačali več kot 10.000 kron brezposelne podpore. Za predilniško delavstvo v Litiji se pač soc. demokrati še zmeniti nočejo, ker je brezposelno in ker nimajo pričakovati, da bi jim delavstvo moglo nositi težko prisluzeni denar v njih nezasitne blagajne, da bi plačevali cel štab strokovnih tajnikov in falitno soc. dem. časopisje. Na vašem strokovnem kongresu so vam lastni pristaši očitali, da z vašim gospodarstvom ni delavstvo zadovoljno. Zato pustite le lep pri miru dohodke NSZ in Narodnega socijalista, ker so gotovo bolj čisti kot vaši. Boli vas v resnici le to, ker vam delavstvo obrača hrbet, ker je sito hujskarij, praznih obljub in soc. dem. internacijonale. Zato smo prepričani, da ne bo nič z vašo baharijo, da je vse z vami in za vas. Sicer je pa za tako konfuzen članek, kot je „Ne bo nič“ v „Delavcu“ skoraj škoda časa in papirja za vsak odgovor.

Zahteva angleškega delavstva. Iz Londona poročajo, da je sklenila delavska trozveza rudarjev, železničarjev in transportnih delavcev sklicati za 27. julij konferenco v Londonu, kjer bo zahtevala od vlade odpravo vojaške službene dolžnosti.

Finska republika. Finski deželni zbor je 24. junija sprejel z veliko večino novo republikansko ustavo.

Francoski socijalisti in mir. „Humanite“ piše: Na slovesni dan miru bi se pregrešili proti svojim socijalističnim in francoskim dolžnostim, ako ne bi izjavili, da ne sprejememo mirovni pogojev in da jih ne vzamemo na znanje, ker so krivični in v protislovju s francoskimi interesi. Ti mirovni pogoji so premagali Wilsona bolj nego pruski militarizem. Od plemenitega programa, ki ga je predložil Wilson mirovni konferenci, se ni ustvarilo ničesar.

Svet četvorice na mirovni konferenci je prenehal poslovati. Na njegovo mesto je prišel zopet svet desetorice, ki bo „rešil“ ostala vprašanja.

Delna demobilizacija v Belgiji se bo izvršila v času do konca avgusta.

Obrambna zveza med Ameriko in Grško. Pariško časopisje poroča, da sta Amerika in Grška podpisali obrambni dogovor, ki je sklenjen za dobo desetih let.

Nemci in potopitev nemških vojnih ladij. Vsi nemški listi so pozdravili z velikim navdušenjem potopitev nemških vojnih ladij v angleški luki. Nemška volja ni premagana, ampak se že pripravlja na osveto. V več mestih Nemčije so se vršili manifestacijski shodi, na katerih so se prepevale vsenemške pesmi.

Jugoslovanski konzul v Pragi. 28. m. m. je naš poslanik Ivan Hrihar v Pragi izročil slovesno v prostorih jugoslovanskega konzulata Roku Bra-

danoviću diplomu, s katero je imenovan Bradanović za dosmrtnega konzula države SHS v Pragi.

Hrvatske šole v Istri — italijanske. Italijanski guverner za zasedeno ozemlje je izdal odredbo, da se mora v dosedanjih hrvatskih šolah v pazinskem političnem okraju podučevati samo v italijanskem jeziku.

Koroško vprašanje. Zadnji teden v preteklem mesecu je padla nova odločitev v koroškem vprašanju. Vrhovni svet zaveznikov je odredil, da se zona severno od Vrbskega jezera, Gline in Krke zasede po nemških četah, ozemlje južno od te črte pa naj opravljajo Jugoslovani. V severni zoni naj bi se izvršil plebiscit 3 mesece po obveljavi pogodbe, v južni pa tri tedne pozneje. Vojaštvo se bo zamenjalo z orožništvom. Moziška dolina naj se končno javno prikloni k jugoslovanski državi. Vprašanje naše Koroške s to „odločitvijo“ nikakor še ni rešeno.

Pametne besede. Glasilo tržaških socijalistov je priobčilo 24. jan. članek za zblizanje med Jugoslovani in Italijani. V članku se bere: Če je pariška konferenca popolnoma pozabila na 14 Wilsonovih točk, če narekuje pogodbo Nemčiji, pa bi imela Italija ves interes na tem, da se med njo in Jugoslavijo ne ustvari take razmere, kakor jih mirovna pogodba z Nemčijo ustvarja neizogibno med francosko in nemško republiko. — Jezik ne ločuje, ampak združuje ljudi!

Tedenske vesti.

— **Zasebno uradništvo Slovenije,** zbrano na izrednem občnem zboru v Mestnem domu v Ljubljani dne 29. junija t. l. je sprejelo naslednjo resolucijo: I. Zasebno uradništvo Slovenije je prišlo do spoznanja in prepričanja, da se vednim povišanjem službenih prejemkov uradništvu njegovem bednemu gmotnemu položaju ne more od pomoči, ker sledi vsakokratnemu povišanju plač vedno tudi povišanje cen življenjskim potrebščinam in se tudi plače ne morejo nikoli v oni meri zvišati, da bi dosegale tržno ceno. Vsled tega zasebno uradništvo odločno zahteva: Pokrajinska vlada za Slovenijo v Ljubljani in osrednja vlada kraljestva Srbov, Hrvatov in Slovencev v Belgradu naj nemudoma ukrenete, da se cene vsakdanjim življenjskim potrebščinam znižajo, ker se mora zgoditi z odprtjem mej, odpravo carine in preprečenjem veriženja. II. Zasebno uradništvo zbrano na izrednem občnem zboru dne 29. junija t. l. nujno prosi deželno vlado, da nemudoma ukrene, da bode po deželni vnočevalnici v ljudski mesnici prodajano meso dostopno za isto ceno, kakor javnim uradnikom, tudi vsem vrstam zasebnega uradništva. III. Zasebno uradništvo zbrano na občnem zboru dne 29. junija t. l. zahteva čimprejšnjo uvedbo splošnega ljudskega zavarovanja, starostno in invalidno zavarovanje ter preskrbo vdov in sirot.

— **Strojne tovarne in livarne.** Prav veselji smo bili in vse hvale je vredno, da so se zedinili nekateri denarni zavodi ter kupili Toenissovo in Samassovo tovarno in ustanovili veliko domače podjetje. Prepričani smo bili, da se bode to slovensko podjetje oziralo v prvi vrsti samo na slovenske delavce. Slovenskih delavcev za strojne tovarne, livarne in monterjev imamo toliko, da za nje dostikrat ni bilo dovolj kruha v domovini in so morali v tujino. Prav veliko izvrstno kvalificiranih delavcev te stroke je bilo na Dunaju in v Gradcu. Ali naše novo podjetje ni pridobilo v prvi vrsti takih slovenskih delavcev, ampak prvo kar je storilo, je šlo po delavce v Nemško Avstrijo in se že danes nahaja pet takih privandranih nemških delavcev pri tem podjetju. Odločno protestiramo proti takemu postopanju in zapostavljanju slovenskih delavcev. Radovedni smo, kaj poreko delavci teh tovarn, bržkone bodo morali držati jezik za zobmi, ker so sedaj slučajno organizirani pri soc. demokrati, katerim je pa vseeno, kakšne narodnosti je delavec, samo da je

„rdeč“. Zahtevamo v imenu narodnega delavstva, da se te privandrane Nemce takoj odpusti in sprejme v službo zmožne slovenske delavce. Imamo jih dovolj, samo poiskati in plačati jih je treba.

— **Prva smrtna obsodba pred ljubljansko poroto v Jugoslaviji.** 1. t. m. je bil pred ljubljansko poroto obsojen na smrt na vešalih Anton Završnik, ki je obdolžen, da je umoril na Jesenicah Josipa Omejca.

— **Usoda renegata.** Naše vojaštvo je ujelo znanega narodnega odpadnika nadporočnika Tkalca, ki je izvršil mnogo grozodejstev v Prekmurju in je nameraval sedaj čez našo mejo v Nemško Avstrijo. Pri njem so našli polno denarja. Sedaj je zaprt v Mariboru.

— **Velika tatvina vojnega materiala.** Vojaška oblast je prišla na sled veliki tatvini v škodo države. Na draveljskem kolodvoru se je nahajalo več vagonov vojnega materiala, ki je počasi izginjal v velikih množinah. Odredila se je stroga preiskava in se je dognalo, da je obstajala cela tatvinska družba, ki je prodajala vojni material civilnim osebam. V afero je zapletenih tudi več vojaških oseb. Tavoji so že pod ključem in bodo izročeni vojnemu sodišču.

— **Belgrad** ima sedaj okoli 90 tisoč prebivalcev.

— **Poštnina zopet povišana.** Od 1. t. m. je treba frankovati dopisnice s 15, pisma pa s 30 vin.

— **Železniški brezposelni delavci** državne železnice, došli iz zasedenega ozemlja, naj se čim preje javijo v begunskem uradu pri ravnateljstvu drž. železnice radi brezposelne podpore.

— **Podpore nezaposlenim.** Deželna vlada za Slovenijo je sprejela naredbo, s katero se podaljšuje veljavnost dosedanjih naredb o podporah nezaposlenecem.

— **Nesreča.** Dne 24. m. m. je lesomerec Tome Maks stal v službi v gozdu „Jelovca“ na nasipu, ob katerem se vstavlja les iz riže. Vsled deževja je voda spodjedla zemljo, kjer se odklada za rižanje pripravljene les. Priletelo je neslišno po riži par hlodov do nasipa. Nesreča je hotela, da je eden izmed teh zadel Tomete ter ga smrtno ranil. Priminul je tekem 2 ur. Pokojnik je bil član „N. S. Z.“, „Sokola“ in Glasbenega društva. Bratje in tovariši ohranimo mu časten spomin.

— **Stavka poljskih delavcev.** V Varšavi stavka že več dni nad 15.000 delavcev v sedmih tovarnah, ker zahtevajo povišanje mezde.

— **Koliko vojaštva je mobilizirala Amerika.** Vojni urad Zedinjenih držav je poklical tekem vojne pod orožje 4.800.000 ljudi, od katerih so prepeljali v Evropo 2.086.000. Na Francoskih bojiščih se je borilo 1.300.000 Amerikancev. Ameriška armada je izgubila 112.422 mrtvih.

Državni uslužbenci in pokojnina.

Kakor v razpadli Avstro-Ogrski, tako so tudi pri nas državne službe najbolj priljubljene in zaželjene, in to ne samo za inteligente, ampak tudi za manj izobražene in celo za proste delavce. Da država vsled tega svoje nastavljenke le slabo plača, je samo ob sebi razumljivo. Kaj pa je torej vzrok navalu na državne službe? Glavna privlačna sila je pokojnina, ki se obeta vsem stalno nameščenim v slučaju, da postanejo nezmožni za nadaljno službovanje, bodisi vsled bolezni, bodisi vsled starosti. Tudi njih vdovam in sirotam se obeta pokojnina, tako da živi tak revež v prepričanju, kako dobro je on in njegova družina za vsak slučaj preskrbljena.

Naravno da država ne izplačuje pokojnine brez doprinosov svojih nastavljenecem, ki se odbijajo od mesečne plače in ki so tako preračunjeni, da pokojnina le malo obremenijo državni zaklad. Državni uslužbenci si torej večinoma sami plačajo pokojnino, ki

bi jo imeli prejemati v prej imenovanih slučajih oni sami ali njih vdove in sirote. Vplačevanje prispevka za pokojnino ni prostovoljno, ampak se kratkoma odbija od mesečne plače. Vse to bi bilo hvalevredno in bi odgovarjalo socijalnim zahtevam današnjega časa. Državni nameščeneec si vsled skromne plače ne more nakopiti premoženja, naj torej država skrbi za njega in njegovo rodbino, ako postane nezmožen za delo. V to svrhu vsi drage volje plačajo zahtevane prispevke.

Kako pa država izpolnjuje svojo dolžnost in kako vrši svojo zakonito obveznost? Na razvalinah Avstro-Ogrske nastale nove države niso prevzele samo nje aktiva, ampak tudi pasiva. Med vojno je Avstro-Ogrska spodkopala vrednost denarja, dočim je pokojnine redno izplačevala v tistem iznosu, ki je vsakemu vpokojencu po zakonu pripadal. Da bi vsaj nekoliko potolažila vpokojence, prispevala je nekatere draginjske doklade, ki niso niti od daleč odgovarjale faktični draginji. Ker so pa med vojno večinoma vsi sloji prebivalstva več ali manj trpeli gmotne škode, so se tudi vpokojenci resignirano vdali v svojo usodo ter se tolažili, da se bo njim storjena krivica po vojni kolikor toliko poravnala.

Kakšno stališče zavzema naša država SHS napram vpokojencem bivše Avstro-Ogrske? Isto kakor slednja. Nadaljuje se krivica začeta pod Avstro-Ogrsko in ker vrednost denarja še vedno pada, je krivica tudi še vedno večja. Vpokojenci so plačali svoje doprinose za pokojnino v dobri valuti, t. j. ko je veljal en švicarski frank 95 vinarjev, in sedaj se jim izplačuje pokojnina v valuti, ko velja en švicarski frank 5 K 50 vin. Pokojnina je torej faktično znižana na manj kakor eno petino od tiste vsote, za katero je državni nastavljenec plačeval ves čas svojega službovanja, plačeval v dobri, gori navedeni valuti!

Cene življenjskih potrebščin rastejo v istem razmerju, kakor pada vrednost denarja. Ako bi padala vrednost krome na denarnem trgu še nadalje tako kakor do sedaj, izgubili bi vpokojenci vedno več na vpokojnini...

In to naj se imenuje pokojnina, preskrba v starosti za nezmožne za delo, za njihove vdove in sirote? Tako država izpolnjuje svojo obveznost napram vpokojencem? Kje ste vi, gospodje, ki ste se polastili krmila te države, ki držite pod ključem državne davke in dohodke, med njimi tudi prispevke, državnih uslužbencev za pokojnino? Vi, gospodarite z državnim denarjem po svoji lastni volji, brez kontrole davkoplačevalcev, ki si daste izplačati za vaše uradovanje vsote, dosedaj nikomur znane, ki imate vedno v ustih besedo pravičnost, — čujte li glas vpokojencev, ki zatevajo to, kar jim po pravici pripada?!

Pri zadnjem shodu splošnega društva vpokojencev se je sklenilo, poslati deputacijo v Belgrad, da tam prosjači pri ministerstvih za zvišanje draginjskih doklad. Kako pa pride država do tega, da podeljuje vpokojencem draginjske doklade? Take doklade naj podeljuje svojim nastavljenecem, da ne opešajo pri svojem delu, nikakor pa ni obvezana deliti jih drugim slojem ljudstva. Vpokojencem je pa ona dolžna plačati to, za kar si je jemala doprinose, in ker so bili ti vplačani v dobri valuti, ima biti tudi pokojnina plačana v isti valuti. Vpokojenci ne bi imeli torej prav nič prositi, temveč samo zahtevati, da država SHS izpolni svojo obveznost, ki jo je prevzela od bivše Avstro-Ogrske. Aktivni državni nastavljeneci naj pa premišljajo, kako veljavo ima pokojnina, če država tako izpolnjuje svojo dolžnost. Naj premišljajo tudi delavski sloji vseh vrst, ki zahtevajo zavarovanje za starost, kaj pomeni vplačevati doprinose starostno rento taki zavarovalnici, ki sama tiska denar.

Kar je tukaj rečeno o vpokojencih, ki prejemajo pokojnine iz državnih blagajn, velja naravno tudi za vse vpokojence občin, zasebnih železnic, bank, hranilnic, itd., ki so si vzele pri plačevanju pokojnin državo za vzgled.

Narodno socijalna Zveza.

Podružnica NSZ. v Litlji je priredila dne 1. julija zelo dobro obiskan društven shod. Litljsko delavstvo se nahaja v najtežavnejšem položaju posebno ono v predilniški tovarni, ker je po večini brezposelno. Delavstvo od brezposelne podpore živeti ne more, dela pa ni nikjer dobiti ter z največjo skrbjo gleda v bodočnost, kako bo preživelo sebe in svoje družine. Poleg vsega ima brezposelno delavstvo pretrpeti največja zapostavljanja od strani županstva, ki razdeljujejo brezposelno podporo. Ono maloštevilno delavstvo, ki je zaposleno v predilnici, ima sramotno nizke plače, kakor mogoče nikjer v nobenem drugem podjetju. NSZ. se je ponovno trudila, da zboljša zaposlenemu delavstvu gnotni položaj, vedno so pa naletela vsa prizadevanja na odpor predilniškega ravnateljstva na Dunaju, ki nikakor ni hotelo priznati višjih mezd. Naravnost oddahnilo se je delavstvo, ko je zvedelo, da je razglašena za tovarno sekvestura. Takoj je NSZ. napravila ponovne korake in res je na sestanku dne 24. junija v Litlji, katerega se je udeležila poleg delav. zastopstva tudi dež. vlada s sekvesturo, dosegla znatno zboljšanje plač, kakor tudi določitev primernih nabavnih prispevkov. Še predno je pa prišlo do izplačila novih delavskih prejemkov, je zastopnik predilniškega ravnateljstva na Dunaju obletal vse mero-dajne gospode pri deželni vladi in dosegel, da se vrši še enkrat razprava o ureditvi delavskih mezd pri vladi v Ljubljani. Za predilniško delavstvo je pravzaprav razprava nepotrebna, ker o delavskih zahtevah, katere so bile že priznane in od katerih niti za las pustiti ne more ni več potrebno razpravljati. Pričakujemo, da se deželna vlada ne bo dala premočiti po sladkih besedah raznih nemških dunajskih akci-jonerjev in naročila sekvesturi predilniške tovarne, da se povišane mezde izplačajo brez vsakega odloga v onem obsegu, kot je bilo dogovorjeno in sklenjeno. Na shodu je poročal o mezd-

nem gibanju obširno tajnik NSZ. Tavčar. Tovariš Korošec je pozivljaval delavstvo, da bodi složno in zvesto NSZ. ter predlagal resolucijo, katero je delavstvo enoglasno sprejelo ter se odločno izreklo za to, da od svojih mezdnih zahtev ne more popustiti.

Podružnica N. S. Z. v Kočevju je priredila v nedeljo dne 29. junija društven sestanek v prostorih g. Lesjaka. Na sestanku je poročal v imenu osrednjega vodstva N. S. Z. tovariš Juvan. Sklenilo se je, da se zahteva primerno povišanja delavskih plač. Podružnica prav lepo napreduje in z veseljem konstatiramo složni nastop kočevskih Slovencev, posebno delavstva in uradništva. Vse prejšnja misel organizacije in zavest, da je naša bodočnost in rešitev narodni socializem. V soboto zvečer smo zažgali kočevski Slovenci veliki kres v proslavo na Vidov dan. Mnogoštevilno zbrana slovenska množica: uradnik, delavec, obrtnik in zadnji uslužbenec, vsi smo bili edini in navdušeno prepevali naše lepe slovenske pesmi. Prav lepo in vzpodbudno je govoril okrajni glavar g. Ogrin. Zapeli smo "Lepo našo" in "Hej Slovani". Ljudstvo se je vračalo navdušeno od lepe proslave zavedenih kočevskih Slovencev.

Podružnica NSZ. v Ribnici je sklicala za nedeljo 29. junija društven shod v sokolski telovadnici. Udeležba je bila prav dobra in je bilo veliko delavstva navzočega, ki še dosedaj ni bilo organizirano. Kot glavni poročevalec je bil predsednik osrednjega vodstva tovariš Juvan. Delavci so izrekli marsikatero željo in pritožbo z ozirom na ribniške razmere. Tovariš Juvan je dal na vsa vprašanja pojasnila ter končno v daljšem govoru razpravljal o potrebi strokovne organizacije. Z prav posebnim zanimanjem so sledili delavci izvajanjem o narodnem socializmu in škodljivih internacionali. Sklenilo se je končno, da se vrši v nedeljo dne 6. t. m. občni zbor podružnice. Ribnica ima danes že nad 140 organiziranih članov N. S. Z. in se delavci prav dobro zave-

dajo velikega pomena svoje organizacije. Na shodu je bilo navzočih tudi precej delavcev iz Orteneka, za katere bo N. S. Z. tudi zahtevala primerno povišanje plač.

Dopisi.

Zagorje ob Savi. (Kratek odgovor "Naprejevemu" dopisniku pod "Ali je to tudi vzgoja za svobodo in kulturo?") Neresnica je, da so bili njegovi "sodruzi" ovađeni radi njihovega nastopa proti kapitalizmu, draginji itd. Opravka imajo temveč s sodnijo, ker so našim članom z vsem mogočim, celo z nožem, grozili, ako ne odstopijo od N. S. Z. Vdrlji so celo s silo v stanovanje enega naših somišljenikov. Taka nasilja niso nikjer, tudi v Jugoslaviji ne dopustna. "Bodoče internacionalne republike", kakor so imeli sodrugi napisano na slavalokih, pa še ni in jo tudi ne bode. Dopisnika pozivljamo tudi, da naj nam navede pisma, ki smo jih baje mi pisali anonimno na razne oblasti. Sicer ostane v naših očeh lažnjivec. Značilno za dopisnika je tudi, da brani bivše avstrijske provokaterje in konfidente, med temi neko gospo, ki je njeno denuncijantsko maslo znano iz raznih časopisov. Sicer pa je po vsej zagorski dolini znano, kako so sodrugi grozili z boljševidom. Sodrugi so postali tudi abstinentje. Vohunijo po raznih beznicah za žganjem. Opozorimo jih pa na tiste svoje "trezne" sodruge, ki se v pijanosti do jutranje zarje obmetavajo s kamenjem, suvajo z bajoneti, vržejo glavnega sodruga "madonarja" na mizo ter ga kot šolarja našeškajo po zadnji strani. Da se taka razgrajanja ne ponove, se je baje sestavila tajna vohunska straža (pa ne Kralja Matjaža), ki se plazi ponoči okoli gostilen in opravlja posle orožništva. Sodrugi, le pomirite se, naši groši ne bodo več trgali vaših žepov.

V Strnišču pri Ptujju se je vršil dne 23. t. m. dobro obiskani shod

železničarjev beguncev, katerega je skicala Z. J. Ž. Tov. Rupnik je poročal o prizadevanju Z. J. Ž., da se zboljša položaj beguncev-železničarjev. Sicer še se vse ni moglo doseči, vendar pa razvoj dogodkov kaže, da bo prav kmalu obupni položaj železničarjev-beguncev zboljšan. Sicer smo človekoljubi je povdarjal govornik, vendar nikakor ne moremo priznati, da bi tujerodci, katere je v naše kraje importirala nemška ekspanzivnost, imeli dovolj dobrega kruha, dočim bi naši ljudje morali ostajati brez dela v najtežavnejšem položaju v begunskih taboriških. Čisto gotovo ni samo slučaj, da štiti vse te tujerodce, ki našim železničarjem odjedajo kruh socialno demokratična stranka. Internacionalci delajo največje težkoče, da bi zboljšali obupni položaj železničarskih beguncev. Tov. Korošec v srce segajočih besedah očrta obuben položaj železničarjev-beguncev in se v ostrih besedah obrača proti internacionalnim janičarjem, ki so še pred kratkim pljuvali na osvojeno domovino, sedaj pa nočejo prepustiti krivično prisvojenih službenih mest, brezposelnim narodnim železničarjem. Poziva na slogu in vztrajnost, s katero bomo dosegli naše upravičene zahteve. Načelnik begunskega urada tov. revident Korošec poda poročilo o dosedanjem poslovanju urada, o pridobitvah odškodnin delavstvu in o prometnih težkočah za pridobitev premoaga. Govorili so še tov. Seljak, Radetič in Rupnik. Besedo dobi tudi sodrug Komavljki, ki se je pa samo s svojimi izvajanja osmešil. Prav lahko je spoznal, da tržaški begunci-železničarji nočejo imeti nobenega stika s škodljivo internacionalo in da je socialna demokracija izgubila vse zaupanje železničarjev. Shod je napravil mogočen utis na vse navzoče in je splošna želja, da se takih shodov še veliko vrši.

Izdajatelj in odgovorni urednik:
Ivan Tavčar.
Tiska „Zvezna tiskarna“ v Ljubljani.

Konfekcijska tvrdka
IVAN MASTNAK
v Celju, Graška ulica št. 15.
Velika zaloga vsakovrstnih oblik za gospode in dečke, kostumov za otroke in vseh krojaških potrebščin. Postrežba in blago solidno.

! SVETLA !

Generalna reprezentanca za baterije, žarnice, elektrotehniko, (izdelek svetovne slovanske tvornice) za kraljestvo SHS

Janko Pogačar, Zagreb,
začasno Ljubljana, Ilirska ulica št. 29/1.

„KINTA“ karbidne svetilke

najnovjšega sestava, fino emaljirane, enostavne, ter popolnoma nenevarne razpošilja po poštne povzetju za ceno 32 K, poština posebej

Glavno zastopstvo „KINTA“ svetilk, Ljubljana, Dunajska cesta 12.

Telegrami: KINTA Ljubljana.

ING. Dr. MIROSLAV KASAL

oblastveno poverjeni stavbeni inženjer.

Specijelno stavbeno podjetje za betonske, železobetonske in vodne zgradbe

v Ljubljani, Hlilčerjeva ulica št. 7.

Izvršuje strokovno:

Naprave za izrabo vodnih sil, vodne žage, elektrarne, betonske in železobetonske jezove, mostove, železobetonska tovarniška postopja, skladišča, betonske rezervoarje, železobetonsko oporno zidovje in vse druge betonske in železobetonske konstrukcije. 933

Prevzema v strokovno izvršitev vse načrte stavbeno inženerske stroke.

Tehniška mnenja — Zastopstvo strank v tehniških zadevah.

Drago vam plačam

lepo, suho

lipovo cvetje!

zbrajtega ga in javite, koje množino ga imate. Vreče Vam pošljem in prevzamem blago proti povzetju!
Vinko Vabič, Zalec pri Celju.
Ponudbe trgovcev prosim le z navedbo cen!

Prva Jugoslovanska zaloga vseh živil na debelo za Kranjsko v Ljubljani

Ljudevit Jakovlić

Rimska cesta 19

priporoča svojo bogato zalogo živil vsem delavskim konsum. društvom in sl. občinstvu.

H. Suttner = LJUBLJANA =

MESTNI TRG 12

lastnik Henri Maire
priporoča svojo bogato zalogo srebrnine in zlatnine.

Zahtevajte cenik zastonj in poštine prosto.

Pravi firnež

v priznano najboljši in zanesljivi kakovosti.

Uže vrste barv, barve za obleke, suhih in oljnatih, mauc (Gips), mastenec (Federweiss), strojno olje, pražno olje, karbolinaj, steklarski in mizarški klej, pleskarska, slikarska in zidarška žopiča, kakor tudi druge v to stroko spadajoče predmete ima že vedno v zalogi tvrdka

A. Zankl, sinovi

Ljubljana.

Ceniki se za časa vojska ne razpošiljajo.

V Ljubljano potujočemu občinstvu se priporoča restavracija v Prešernovi ul. 9.

Zbirajte za
narodno-socijalni
tiskovni sklad!!

Podružnica N. S. Z. v Zagorju naznanja žalostno vest, da je dne 24. junija smrtno ponesrečil njen član, tovariš

Makso Tome

lesni manipulant trboveljske premogokopne družbe

Pogreb se je vršil dne 25. junija ob 17. uri na tukajšnjem pokopališču. Priporočamo ga v blag spomin!

Odbor.

Zagorje ob Savi, dne 25. junija 1919.

Greste na potovanje? Imate li koček? Naročite si ga lahko v Pletarski šoli v Strnišču pri Ptujju, katera ga Vam najceneje dološlje z obratno pošto. Zahtevajte ponudbo!

Trgovci popust.